

Payí Poro Garesia piropenisíyo ηweáyí nání eañinarini.

Payí rina Jisasoyá siyikíyí piropenisí yoí Garesiayo ηweagíáyí nání Poro eañinarini. Poro xámi émáyí añí tñíminí wáf nura nemeríná Garesia piropenisíyo nání nurí añí obaxí e e ikwíroniñíyo wáf nura emeñinigini (Wáf wurimeiarigíáwa 13:1-14:26). E nemo ámi wí e nání nurí yaríná Judayí wí Garesia piropenisíyo nání nuro ámá Poro xwíyá Jisaso nání rininíyáyí winipaxípi wáf uraríná Jisasomi dñí wikwírogíáyo xenwí nuréwapíyiro réniní urigíawixini, “Jisasomi dñí niwíkwíroro aiwí iyí símí só mīwákwínipa ero ηwí ikaxí Moseso niriñi eañípimi eni píraniní mīxídiipa ero nerónáyí, Gorixoyáyiné imónipaxímani.” urigíápi nání Poro nijíá nimónimáná payí rina niriñi eañinigini. Xenwí uréwapíyarigíáyí ríwí numero sa Jisaso nání uréwapíyiniñi dñí ikwírórixiniri niriñi eañinigini.

1-2 Poroni —Nioni Kiraisoyá wáf wurimeiariníá wonirini. Ámá wí Gorixo nání wáf wurimeíwiniginiri nirowárenapigíámani. Wí Gorixoyá wáf wurimeiarigíá wo imóníwiniginiri niriñi peagíámani. Ápo Gorixo —O Jisasi Kiraiso xwáripáyo dání owiápnimeaniri siní wimixiñorini. O tñi Kiraiso tñi awaú

nirípeagfíoniríní. Nioní tñní negí níríxímeá re ñweagfá nñní tñní Goríxoyá siyikí imónigfá Garesia píropenisíyo añf bí bimí ñweagfáyíné nání payí rína nearí mónaparíñwií. ³ “Negí ápo Goríxo tñní negí Áminá Jisasi Kiraiso tñní wá seawianrí seyíné níwayíróniro ñweapfíri nání seaimíxíri oépiyí.” nimónaríní. ⁴ Kiraiso nene áamá Goríxomí míxídarígíáyí yarígíápa mepa yaníwá nání uyínií yarígíá ríná dání gwíñíñfí neaíkweaní nání eníñigíní. E neríiná negí ápo Goríxo “E éwíñigíní.” yaiwíñfípi tñní xíxeni neri nene fíwí yaríñwápi yokwarímí neaimíníri nání yoxáfápmí xe onípi kípoyíníri eníñigíní. ⁵ Ayínání íníná Goríxomí yayí numéra úwanígíní. E éwanígíní.

*“Xwíyíá yayí neainaríñfí ná bíñí imóníní.”
uríñfí náníriní.*

⁶ Nioní seyíné yarígíápi nání ududfí xwé ninaríní. Seyíné síñí mé Kiraiso wá níseawianrí seaiñfípimí dání Goríxoníyá oimónífoyíníri wéyo fíá seaumíríñomí níwíepísamoárímí nuro mimónfí xwíyíá yayí neainaríñfí bimí oxídaneyíniro yaríñagfá nání ududfí xwé ninaríní. ⁷ Apí nepa xwíyíá yayí neainípaxí bímaní. Ámá wí seyíné ayá nísearemoró xwíyíá Kiraiso nání yayí neainípaxí imóníñfípi náíroayírí ikíxeaníro yaríñagfá nání raríñíní. ⁸ Ámáone aírání, añíñají wo aírání, xwíyíá yayí neainaríñfí nioní xámí wáf nísearíríná searíríñápi tñní xíxeni mísearfí xegí bí nísearírínáyí, xe roapíkíníwanígíní.

9 Niseariríná rixa e seararínwá aiwi ámi axípi bi osearimíni. Giyí giyí xwiyá yayí neainaríní nioní wá seararíná arfá nigfápi tfiní xixeni mīsearí xegí bi nisearirínáyí, xe roapikínírxini. 10 “Poró áamá nfiní xfo yarínípi nání yayí owinrí rarini.” rīseaimónarini? Oweoi, áamá marfái, Gorixoní nioní yarínápi nání yayí owinrí yarínini. “Poró áamá sírogwí tñáoni oimónimínirí yarini.” rīseaimónarini? Nioní áamá sírogwí tñáoni oimónimínirí nerí síhwiriyí, Kiraisoyá xínáíníní nímónirí omíní wíarínáoni imónimínirí enámani.

“Xwiyá nioní wá seararínápi Gorixo wá nókimixíníni.” uríní nánirini.

11 Nirixímeáyíné, xixeni imóníní rípi osearimíni. Xwiyá yayí neainaríní nioní wá searínápi áamá wí érowiápnígfápimani. 12 Áamá wo rarínagi arfá winápimani. Áamá wo nírēwapíyínípimani. Oweoi, sa Jisasi Kiraiso xewaníno wá nókimixínípirini. 13 “Gí Judayí Gorixomi píraníní oxídaneyínro yarígápa nioní eníná nerfíná yagápi nání seyíné rixa arfá wigáfawixini.” nímónarini. Gorixoyá síyikí iwamíó imónígfáyo xeaníní ríá tñí níwikárirí anípá imixárfimínirí yagáriní. 14 Gí arfowa érowiápnígfápi oxídimínirí nerfíná gí nírkwí wa nioní tfiní xixeni imónagfámani. Nioní gí arfowa nérowiápníro nīneaiwapiya bígfápi oxídimínirí ayá ríá níweagí enagi nání nioní tfiní xixeni imónagfámani. 15-16 Nioní e yagáoni aiwi Gorixo —O gí inókí síní mīnixírf enáná wá níníwianírnípi dání xfoyáoni oimónirí

nánì wéyo íá numírìṣorìní. O Poro gí íwo nánì émáyo wáf nurìmeíwínìgìnrì nìwimónìrì o nánì wáf nókímìxìṣíná axíná nurì wáf nókímìxíṣpì nánì áamá wí t́nì xwíyíá bí mírìnrìṣwanìgìnrì. ¹⁷ Wáf wurìmeipíríá nánì xámì nimónìgíáwa Jerusaremì ṣweagíe nánì wí muṣanìgìnrì. Sa Arebiayíyá aṣíyómìnrì nurì e dánì ámì aṣí Damasíkasiyì rìnrìṣpimì nánì uṣanìgìnrì. ¹⁸ E nemonì xwiogwí ríxa waú wo pwéáná “Pitao t́nì xwíyíá ṣweámiṣìnrì.” nìyaiwirì Jerusaremì nánì nurì o t́nì nìṣwearíná śá wé wúkaú s̀kwí wú yeamúroaríná ¹⁹ wáf wurìmeiarìgíá wíamì s̀ṣwí m̀wínìpa néra numáná aí Jemiso, Ámínáomì xogwáomìnrì s̀ṣwí wínìṣanìgìnrì. ²⁰ Xwíyíá agwì nionì nearì wírénaparìṣápì Gorìxoyá s̀ṣwí t́ṣí e dánì “Yapí bí mírìnrìṣìnrì.” nìsearìrì eaarìṣìnrì. ²¹ Pitao t́nì xwíyíá nìṣweámonì ámì aṣí Siria pìropenìs̀yoyò t́nì aṣí Sirisia pìropenìs̀yoyò t́nì níkwírónrìga uṣíṣì t́ṣí e nánì uṣanìgìnrì. ²² Nionì e eṣá eṣagì nánì íná Kiraisoyá s̀yíkí imónìgíá Judia pìropenìs̀yoyò aṣí apì apimì ṣweagíáyí nionì s̀nrì s̀ṣwí m̀nanìgíá eṣagì nánì s̀m̀manṣí mí m̀nómìxìpaxí nimónìro ²³ wíṣí wínìyí sa xwíyíá rìṣì rìnrìnrìṣagíá aríá wiayìṣawìxìnrì, “Nene xámì xeanìṣí ríá t́ṣí neaìkárìṣo s̀nrì axíṣì e mé ríxa xwíyíá nene d̀ṣí wíkwíroarìṣwá xwíríá oìkìxémìnrì eṣíṣì wáf rìmearìnrì.” rìnrìnrìṣagíá aríá nìwiayìro ²⁴ “Ayí Gorìxo omì wiémóagì nánì ríá e yarìnrì?” nìyaiwìro nánì yayí umegíawìxìnrì.

2

Wáf wurìmeiarìgíá wíá Poromì umímìnrìgíá

nánirini.

1 Xwiogwí wé wúkaú síkwí waú waú nememoní Banabaso t́nì nerimeánirai Taitasomí nìwirimeámí ámí Jerusaremí nánì unwanigini. 2 Nioniyá d́nǎ t́nì maríáí, Gorixoyá d́nǎ t́nì wáí wurimeiarigíá gí wáa —Awa ámá wí “Wínìyo seáyí e wimónigíáwaríani?” wiaiwiarigíáwarini. Awa t́nì xwiyíá ñweámigíniríná nurí xwiyíá yayí neainarínǎ nioní émáyí anǎyo wáí urarínǎpí nání áwanǎ nurémearíná awa “Joxí wáí nuriríná xámí néra bínǎpí t́nì agwí yarínǎpí t́nì surí má yarínǎ.” nírípírixinirí xámí awamí ínìmí áwanǎ urarínǎnigini. 3 E éagí aí Taitaso, nioní t́nì úo —O Gírikíyí worini. O nání aí awí eánigíe dání re wí minírígíawixini, “Iyí símí síní síó mívákwinínáná nene t́nì nawini kumíxinipaxomani. Xámí iyí símí síó owákwípoyí.” wí minírígíawixini. 4 Mimóní níríxímeá imónigíáyí —Ayí nene gwínínǎ ñweañwaéne imónirane re yaiwirane “Kirisomí d́nǎ nìwíkwírorínǎpimí dánini wé rónínǎ wiene imónipaxímani. Omí d́nǎ nìwíkwírómáná ñwí ikaxí eánínǎpimí nìxídínǎpimí dání Gorixoyá síñwíyo dání wé rónínǎ wiene imónipaxírini.” yaiwirane yaníwá nání gwínínǎ neañwiráranirí egíáyírini. Ayí Kirisomí d́nǎ wíkwíroarínǎpimí dání ñwí ikaxí eánínǎpimí xídani nání áxenwarí minínwaéne síñwí íwí neanímeaaníro nání ámá kíkíá imónigíá winínǎ nimóga neámeagíáyírini. 5 Ayí xenwí rarígíápí none wí aríá nìwirane mívídí

xwiyá yáy neainariḡ nepaxiḡ imóniḡpi seyiné t́ámíni sini aniḡ niriḡa uná nání ayo pírí niwiaíkirane enwanigini. ⁶ Apini maráí, wá wurimeiarigá “Winiyo seáyi e wimónigáwarani?” waiwiarigáwa — Awa xámí Ámináo t́ni emeagáwa aí “Ayí ananirini.” yaiwiarináwarini. Gorixo ámayo símí símí e mumeariḡ enagi nání rariḡini. Awami xwiyá nioni wá rimeariḡapi nání áwaní urémeáaná re wí mniḡrigáwixini, “Joxí wá niriḡná xwiyá nimúrori rariḡpi, ayí ripirini.” wí mniḡrigáwixini. ⁷ Wí e mniḡriḡpa nero sa diḡ rípi niaiwigáwixini, “Gorixoyá diḡyo dání iyí símí só mniḡwínipa yarigáyo wá uriniri uowáriḡorani? Pitaogé Judayo wá uriniri uowáriḡpa émayo wá uriniri uowáriḡorani?” niaiwigáwixini. ⁸ Gorixo iyí símí só wákwinigáyo wá uriniri Pitaomi ení sixí wimixiḡpa nioni ení émayo wá uriniri ení sixí nímixiḡ enagi nání rariḡini. ⁹ Api nniwaiwiro mí nniómixiro “Gorixogé Poromi wá niwianiri e wiinirani?” nniwaiwiro nání Jemiso t́ni Pitaogé t́ni Jono t́ni — “Awa aní iyí noraniga punḡpiniḡ imónigáwarani?” waiwiarigáwarini. Awa axípiḡ re rinárigáwixini, “None Judayí anímiḡ wá uraníwariḡ. Poro t́ni Banabaso t́ni awaú émayí anímiḡ wá uripisíirini.” niriḡro yawawi “Awa t́ni níkwimixiniri yariniḡwáonerani?” yaiwiani nání siganixí niyeairo yáy yeawárigáwixini. ¹⁰ E neróná yawawi “Api oyaiyi.” niyeaimóniri

símí xeadípenarigwíípi nírínáriro rípi ní yearígfawixíni, “Awagwí áamá re ηweagfá dífwí ikeamónígfáyo díηf nímorí arírá bí owiaiyíníré éfísixíni.” yearígfawixíni.

Poró Pitaomí áamá síηwí anígfé dání míxí uríηf náníríni.

¹¹ E nerí aí Pitao aηf Adióki ríníηfípimí nání níbiríná xewaníηo xwíyífá meárínípxí bí ikárínfagí nání níoní mímayó dání níwíáíkirí xíomí “Nípkwíní míyaríηíni.” uríηanigíni.

¹² Ayf rípi nání e uríηanigíni. Ámá Jemiso tfámíní síni mírémónapípa eñáná Pitao ananí áamá émá tñní níkumíxíníré aiwá nawíní nagfíriní. E nerí aí áamá awa —Awa re rarígfáwaríni, “Émáyf Jisasomí díηf níwíkwíroro aí iyf símí sío míwákwinípa nerínáyf, Goríxoyá imónípxímaní.” rarígfáwaríni. Awa rémónapáná Pitao ríxa wé fá nímixeáníré síni émáyf tñní níkumíxíníré aiwá nawíní nagfímaní. Awa nání wáyf nerí e yagfíriní.

¹³ Judáyf Jisasomí díηf wíkwíroarígfá Adiókiyo ηweagfáyf “Pitao wé fá nímixeáníréfná xixení míyaríníni.” níwimóníré aí ayf ení Pitao eηípa axípi éwapfínígfawixíni. E nero wígf éwapfínífpimí dání díηf Banabasoyápi ení pírf yípákwigíawixíni. ¹⁴ E éagfa aiwí níoní ayf xwíyífá yayf neainaríηfípi píraníηf fá míxírípa nero apí tñní nepa xixení míyaríηagfa níwíníréfná Pitaomí áamá níní aríá egfé dání re uríηanigíni, “Joxí Judáyf woxí aí yegíyf yarígfápa íníná mé émáyf yarígfápa níwimóníré yaríηoxí eηagí nání pí nání émáyf

re oyaiwípoyiniri wikáríminiri yariñini, 'Judayí yariğfápa nimónirane mepa neranénáyí, nípikwini miyarinwiní.' oyaiwípoyiniri pí nání wikáríminiri yariñini?" uriniginí.

"Jisasomi diñí wíkwírófápimi dánini Gorixo Wé róniğfáyíriní. rárariníriní." uriní nániní.

¹⁵ Ámí re uriniginí, "Yawawi yegí inókípaú yeaxirigíe dání émáyí imónirai ñwí ikaxí riniñipimi wiaíkiarigwíwawi imónirai mé Judayí imónigwíwawiriní. ¹⁶ E imónigwíwawi enagí aí Gorixo áamá ñwí ikaxí Moseso eañpí xídarigfápimi dání wí 'Wé róniğfáyíriní.' mírárí áamá Kiraisí Jisasomi diñí wíkwíroarigfápimi dání 'Wé róniğfáyíriní.' rárariní enípi nání niğfá nimónirai nání yawawi Gorixo yegí ñwí ikaxí eániñipimi xídarigwíipimi dání marfát, yegí Kiraisí Jisasomi diñí wíkwíroarigwíipimi dání 'Wé róniğfáyíriní.' ráriní enagí nání yawawi aí Kiraisomi diñí wíkwírogwíisixini. O áamá wo aí ñwí ikaxí eániñipí xídariniñipimi dání 'Wé róniñorini.' wí ráriní meñagí nání Kiraisomi diñí wíkwírogwíisixini. ¹⁷ Yaiwaninowawi ñwí ikaxí eániñipí níxídirainá yariğwíipimi dání marfát, Kiraiso neañipimi diñí wíkwíroarigwíipimi dání Gorixo 'Wé róniğfáyíriní.' yearárininíwawi oimónaiyiniri neríná Judayeneyá ñwí ikaxí 'Apí apí érixini.' riniñipimi wiaíkiğwíwawi imónigwíriní. E imónigwíwawi enagí nání re rípaşrani, 'Kiraiso áamá íwí epíri nání wiepísariniñorini.' rípaşrani? Oweoi, wí e rípaş mimónini. ¹⁸ Aní nioni

p̄ineaár̄iñáiwa ámi n̄im̄ir̄ir̄ínáyí, ‘Ñw̄ íkax̄í eán̄iñ̄í̄pimi wiākiar̄iñox̄ir̄ini.’ n̄ir̄ipax̄ir̄ini. Aȳ r̄ip̄i rar̄iñ̄ini, ‘Nion̄ Judayeneyá ñw̄ íkax̄í r̄in̄iñ̄í̄p̄i r̄íw̄í n̄imor̄íná nepa sip̄i b̄i méagi aí xám̄i ap̄i n̄ix̄ídir̄iñ̄í̄pimi dán̄i wé rón̄iñáon̄i imón̄im̄iḡin̄ir̄i ená em̄i mon̄ápi ámi fá n̄ix̄ir̄ir̄ínáyí, “Ñw̄ íkax̄í eán̄iñ̄í̄pimi wiākiar̄iñox̄ir̄ini.” n̄ir̄ipax̄ir̄ini.’ rar̄iñ̄ini. ¹⁹ Aȳ r̄ip̄i nán̄ir̄ini. Nion̄i s̄in̄i ñw̄ íkax̄í eán̄iñ̄í̄pimi ox̄ídim̄in̄ir̄i ner̄íná ñij̄á re imón̄iñár̄in̄i, ‘Apimi dán̄i áma wí Gor̄ixoyá siñw̄íyo dán̄i wé rón̄iḡíáyí imón̄ipax̄ímani.’ Nij̄á e nimón̄ir̄i nán̄i s̄in̄i apimi n̄ix̄ídim̄i nán̄i r̄ixa peḡíáyí won̄in̄iñ̄í imón̄ir̄i Gor̄ixom̄in̄i n̄ix̄ídir̄i d̄iñ̄í wikw̄róm̄i nán̄i siñ̄í eḡíáyí won̄in̄iñ̄í imón̄ir̄i enár̄in̄i. ²⁰ Nion̄i Kiraiso t̄in̄i nawín̄i r̄ixa ík̄á yox̄áfp̄ami pegw̄íon̄ir̄ini. Aȳ r̄ip̄i rar̄iñ̄ini, ‘Nion̄i Gor̄ixoyá d̄iñ̄í t̄in̄i Kiraiso t̄in̄i nawín̄i ikár̄in̄igw̄íon̄ir̄ini.’ rar̄iñ̄ini. Nion̄i pí pí yar̄iñápi ḡí d̄iñ̄íyo dán̄i yar̄iñámani. Kiraiso nion̄i d̄iñ̄í ík̄ik̄í nin̄iñ̄í enagi nán̄i oyá d̄iñ̄íyo dán̄i yar̄iñár̄in̄i. S̄in̄i xw̄á t̄íyo n̄iñwear̄íná pí pí yar̄iñápi, aȳ Gor̄ixoyá xewaxom̄i —O nion̄i nán̄i d̄iñ̄í sip̄i n̄iw̄in̄ir̄i yor̄ir̄in̄iñor̄in̄i. Om̄in̄i d̄iñ̄í n̄iw̄ikw̄ror̄i yar̄iñár̄in̄i. ²¹ E ner̄íná Gor̄ixo nion̄i wá n̄in̄wian̄ir̄i niñ̄í̄p̄i peá moar̄iñámani. Ñw̄ íkax̄í eán̄iñ̄í̄pimi n̄ix̄ídir̄iñ̄í̄pimi dán̄i áma nepa wé rón̄iḡíáyí imón̄iñánáyí, aȳ Kiraiso pen̄í̄p̄i sur̄ímá peár̄ipax̄ir̄ini.” ur̄iñaniḡin̄i.

3

D̄iñ̄í n̄iw̄ikw̄ror̄iñ̄í̄pimi dán̄i imón̄ipax̄í̄p̄i t̄in̄i

ηωί ikaxípi nixídriηípiimi dáni imónipaxípi tñi nánirini.

¹ Majimajíá ikárinarigíá Garesia ηweagíáyíné, áamá go diηí píripírí seaíagi yariηoi? Kiraisomi yoxáípámi yekwíroaráná nene náni neaiiηípi náni nioni seyíné tñi niηwearíná píraníηí repiyí niseaiéra uná enagi náni sewaniηíyíné siηwí tñíníηí wíngíá enagi náni rariηini.

² Nioni yariηí bi rípiñi oseaimini, “Gorixo xegí kwíyípi niseaiapíríná seyíné ηwí ikaxí Moseso eanípimi xídariηagíá niseaniri seaipíηírani? Xwiyíá Kiraiso náni riniηípi aríá niwiro diηí wíkwíróagíá niseaniri miseaiapi eñírani?”

³ Seyíné arige nero majimajíá ayá wí ikárinariηoi? Iwamó íná Gorixoyá oimónaneyiníro kwíyípi ení seaímixiηípiimi dáni néra núfasáná agwí segí ení eániηíápimi dánini yóí oimónaneyiníro riyariηoi?

⁴ Kiraisomi diηí wíkwíróáná seaímeaní nipiñi suríamá ríseaímeanínigini? “Oweoi, api suríamá wí miseaímeanínigini.” nimónarini.

⁵ Gorixo xegí kwíyípi sixí niseayiri emimí niseaíwapiyiríná seyíné ηwí ikaxí Moseso eanípimi xídariηagíá niseaniri náni seaíwapiyariηírani? Xwiyíá yayí neainariηí imóniηípi aríá niwiro diηí wíkwíróagíá niseaniri náni miseaíwapiyipa yariηírani?

⁶ Bíkwyo re niriñiri eánini, “Ebiríamo Gorixo urípi diηí wíkwíróagi náni ‘Wé róniηí imóniηí worini.’ ráriηírini.” ⁷ E niriñiri eániηagi náni diηí re mótrixini, “Giyí maríái, diηí Gorixomi wíkwíroarigíáyí Ebiríamoyá íwiárafawé

imónigfáyíriní.” móríxini. ⁸ Eníná Gorixo re enwípeáriní enagí nání “Émáyí nioní díní níkwíróáná ‘Wé rónigfáyíriní.’ ráríimiginí.” níriri enwípeáriní enagí nání Bíkwyo níriri eáninípa Ebíramomí xwíyá yáyí winaríní imóniní rípi uríniginí, “Joxími dání ámá ríxí wírí wírí egfáyo niyoní naní wiimfáriní.” uríniginí. ⁹ Ayínání re rípxáriní, “Gorixo ámá xíomí díní wíkwíroarígá gíyí gíyo Ebíramo, díní wíkwíronomí tíní nawíní naní wiiníyíriní.” rípxáriní. ¹⁰ Rípi nání ení díní nímoríná axípi yaiwípxáriní. Ámá nwí ikaxí Moseo eanípimi níxídiríní dání Gorixoyá sínwíyo dání wé róninwaéne oimónaneyiníri yarígá níní oyá sínwíyo dání sa anínimixíníprá nání xwíyá meárinígáyí imóniní. Bíkwyo re níriri eáninagí nání raríniní, “Ámá nwí ikaxí Bíkwyo eániní api api niyoní xixení míxídiríní yarígá gíyí gíyí Gorixoyá sínwíyo dání sa nanínimixíniníro nání xwíyá meárininí.” níriri eáninagí nání raríniní. ¹¹ Bíkwyo rípi ení níriri eáninagí nání raríniní, “Ámá díní wíkwíróagá nání Gorixo ‘Wé róniní.’ ráríníyí díní niyimíní tígá imóniníprá.” níriri eáninagí nání díní re yaiwíáriní, “Ámá wo nwí ikaxí eániní díní xídaríní nání Gorixo ‘Wé róniní.’ uráriní mimóniní.” yaiwíáriní. ¹² Wé róniní oimónaneyiníro nwí ikaxí xídaríní, ayí Gorixomí díní wíkwíroarígá tíní xixenimani. Rípi Bíkwyo níriri eáninagí nání raríniní, “Ámá nwí

ikaxí eáninǵipi xǵdarǵǵáyǵ bǵ aǵ mǵwiamó wigǵ xixeni nǵxǵdirǵinǵipimi dánini dǵnǵ nǵyǵmǵinǵ tǵǵǵáyǵ imónarǵǵárini.” nǵrǵnǵrǵi eáninǵagǵ nánǵ rarǵinǵi. ¹³ Judayene ǵwǵ ikaxí eáninǵipimi dánǵ nanǵnanǵwá nánǵ xwǵyǵá meárǵinǵwaéne imóninǵagǵ aǵ Kiraiso xewanǵo nene nánǵ xwǵyǵá neameárǵinǵarǵná wanǵnǵmǵixǵápimi dánǵ gwǵnǵinǵǵ nearoayǵironǵǵrǵini. Ayǵ rǵpǵ nǵrǵnǵrǵi eáninǵagǵ nánǵ seararǵinǵi, “Ámá pǵkǵáná ikǵáyo yekwǵroárǵinǵǵá gǵyǵ gǵyǵ Gorǵxoyá sǵnǵwǵyo dánǵ anǵnǵmǵixǵnanǵro xwǵyǵá meárǵinǵǵáyǵrǵini.” nǵrǵnǵrǵi eáninǵagǵ nánǵ “Kiraiso nene nánǵ xwǵyǵá neameárǵinǵinǵipimi dánǵ gwǵnǵinǵǵ nearoayǵironǵǵrǵini.” seararǵinǵi. ¹⁴ Ebǵrǵamomǵ sǵmǵmanǵyo dánǵ Gorǵxo “Nanǵ e nǵseaiimǵárini.” réroárǵinǵipǵ émáyo enǵ wǵmeari Judayene Gorǵxo negǵ arǵowami sǵmǵmanǵyo dánǵ “Nǵǵ kwǵyǵpǵ nǵseaiapǵmǵárini.” rǵinǵipǵ nene Kiraiso neaiinǵipǵ dǵnǵ wǵkwǵroarǵinǵwápimi dánǵ neaǵmeari enǵa nánǵ gwǵnǵinǵǵ nearoayǵironǵǵrǵini.

“ǵwǵ ikaxǵpǵ nǵrǵrǵná Ebǵrǵamomǵ Nǵseaiimǵárini.” urǵinǵipǵ xwǵá oiwenǵnǵrǵ rǵinǵmanǵ.” urǵinǵ nánǵrǵini.

¹⁵ Gǵ nǵrǵxǵmeáyǵné, ámaéne yarǵinǵwápǵ nánǵ xwǵyǵá bǵ osearǵimǵini. Ámá wo xwǵyǵá rǵxa nǵréroárǵrǵná “E nǵsiimǵárini.” nurǵrǵ nánǵ “Joxǵ rǵrǵápǵ ikǵ sǵnǵagǵ nǵkwǵrǵmónǵmǵamanǵ.” éninǵǵ nurǵrǵnáyǵ, rǵwéná ámǵ omǵwiárómǵnǵrǵ nerǵ wǵ rǵnǵárani? Ámǵ sǵnǵ bǵ gǵwǵ nǵmǵixǵrǵ wǵ rǵnǵárani? Oweot. ¹⁶ Gorǵxo Ebǵrǵamomǵ tǵnǵ iyǵ axǵpámǵ tǵnǵ sǵmǵmanǵyo dánǵ “Dǵxǵ iyǵ

axí pámi dáni naní niseaiimfáriní.” réroáríñpí nuríri iyí axí páyi níríríná Ebírfamoyá fwiárfawé obaxí nání mirí ná woní Kiraiso nání ríñfíríní. ¹⁷ Nioní osearímínírí seararíñpí rípi imóníní. Wigí símímaníyo dání “Naní e niseaiimfáriní.” nurárimáná enáná xwiogwí ríxa 430 nímúrómáná enáná ñwí ikaxípi nuríri aiwí xámi “E niseaiimfáriní.” nuríríná “Íkí síñagí níkwírómónímfámaní.” éñíñfí uráríñpí nání wí rakíníñfímaní. Ayínání re nimónaríní, “ ‘E niseaiimfáriní.’ uráríñpí Goríxo wí xwíá oiwenínírí enímaní.” nimónaríní. ¹⁸ Ñwí ikaxí ríníñpí xídaríñwápimi dání Goríxo nene nání neaipímoárinípi neaímeapaxí nimónírínáyí, nene re yaiwianígíní, “O ‘Niseaiimfáriní.’ réroáríñpími díñfí wíkwíroaríñwápimi dání neaímeapaxímaní.” yaiwianígíní. E nerí aí Ebírfamomí símímaníyo dání “Niseaiimfáriní.” réroáríñpími díñfí wíkwíronípi dáníní wímeaní enagí nání díñfí wí e yaiwianíméwíní.

¹⁹ E seararíñagí nání ámá wo re níríníñjoí, “Ñwí ikaxí ríníñpími xídaríñwápimi dání Goríxo nene nání neaipímoárinípi nepa míneaímeapaxí nimónírínáyí, pí nání ñwí ikaxípi nearíñfírání?” níríníñjoí. Aí ayí Ebírfamoyá iyí axí pá imóníño —“Omí dání naní niseaiimfáriní.” uríño, ayí oríní. O imóníe nání “fwi nene yaríñwápi xíoyá maní níwiaíkiri rífa yaríñwíní?” oyaiwípoynírí ñwí ikaxípi nearíñfíríní. Ñwí ikaxí apí Goríxo aníñajíyá maníyo dání apaxípáníñfí imóníñfí womí uríñpíríní. ²⁰ Ámá wo apaxípáníñfí imóníño apí urínírí nurowáríríná xewaníño

apí urinimeninjoí. E nerí aí Gorixo “E niseaiimfáriní.” nuriríná áamá apaxípaniníj imóniníj womí murowárf wayá símimanjyo dání urarigfápa axípi e enjriní.

²¹ Áamá wo re rininjoí, “Gorixo xwiyfá Ebirfamomí símimanjyo dání ‘E niseaiimfáriní.’ nurimáná ámí ríwíyo xegí á máyo njwí ikaxípi nuriríná ikweakwímí nerí mirípa reniniginí?” Áamá wo e ráná “Oweoí, wí e rípaímaní.” urimfiní. Gorixo njwí ikaxí áamá níxídiriníjipimí dání diníj níyiminíj imóniprífa nání imónipaxí bí níriri sínjwiríyí, ayí njwí ikaxí apí xixení xídariníjagífa níwíniríná “Gí sínjwíyo dání wé rónigfáyínériní.” urípaí imónimínirí enjriní.

²² E nerí aí ríwaminíj Bíkwiyo neániriníjyo dání ámaéne negí íwí yarínwápi nání Gorixo gwíniníj neayáragfáriní. Áamá Jisasi Kiraisomí diníj wíkwíroarígfáyó sa e yarígfápimí dání “E niseaiimfáriní.” réroáriníjpi tíni xixení wiinífa nání ámaéne íwí yarínwápi nání njwí ikaxí neániriníjyo dání gwíniníj neayáragfáriní.

“Njwí ikaxípi Kiraisomí diníj wíkwíróríxinirí yayíwí neamenjriní.” uríj nániríní.

²³ Xwiyfá diníj wíkwíroariníjwáo nánipi síní mirínípa enáná njwí ikaxí eániníjpi yayíwí níneaméra níbirí xwiyfá apí síjání imóníe nání gwíniníj neayáragfáriní. ²⁴ Ayí rípi searariníni. Njwí ikaxí eániníjpi Kiraiso tínj e nání níneaipemeámí neaunífa nání yayíwí níneaméra bagfáriní. Áamá Kiraisomí diníj wíkwíroariníjagífa nání Gorixo “Gí sínjwíyo dání

wé róniηoi.” rárariηf enagi nání nene api e imónaníwá nání yayíwí níneaméra bagíriñí. ²⁵ Xámí yayíwí níneaméra bagí aí xwiyíá diηf wíkwíroariηwáo nánipi ríxa nimóniηagi nání yayíwí neameariηfipimi siní xídipaxí meníñí.

“Diηf wíkwíroariηwápimi dání Goríxoyá niaíwene imóniηwiní.” uríηf nániríñí.

²⁶ Seyíné níyíñení Kiraisí Jisasomi diηf wíkwíroariηfápimi dání o tñí nawíní níkaríníro nání niaíwí Goríxoyá imónigíáyíneríñí. ²⁷ Kiraiso tñí oikárínaneyíñíro níyíñení wayí nímearo xíto imóniηípa oimónaneyíñíro rapírapí wúníηf yínigíáríñí. ²⁸ Seyíné níyíñení Kiraisí Jisaso tñí nawíní ikáríniηagíá nání wiyíné Judayí imónigíáyíneraní, wiyíné Gírikíyí imónigíáyíneraní, wiyíné wayá xínáiwáníηf nímoníro omíηf wíiaríηgíáyíneraní, wiyíné omíηf wayápi epíri nání áxenwarí miníηgíáyíneraní, wiyíné oxíyíneraní, wiyíné apíxíyíneraní, níyíñení síyikí ná bíñí imóniηagíá nání Goríxoyá síηwíyo dání ananí imóníñí. ²⁹ Kiraiso tñí nawíní ikáríniηgíáyíné enagi nání Ebírfamoyá iyí axípa imóniηoi. Ayínání xíto omí símímaníyo dání “Níseaiimíáríñí.” réroáriηfipi seaiiníáyíné imóniηoi. Segí aríto Ebírfamoyá diηfipi meapírfáyíñeníηf imóniηoi.

4

“Nwí ikaxípimi níxídíriná gwíniηf neayáragí aí Kiraiso nearoayíroηíñí.” uríηf nániríñí.

¹ Ewayí xwiyíá rípi osearimíni. Xano wiepíxíniasinífo síní onímíá nimóníríná xanoyá amípí nípíní meanífo enagí aiwí xínáiwáníñí nimóníro omíñí wíiarígíáyí yapí imóníñoríní. ² Síá xano ráriñíyí imóníe nání omí áamá wí yayíwí umero xíoyá omíñí síñwí uwínaxídiro yarígíoríní. ³ Xámí nene ení niaíwenéníñí imónagwáríní. E nimónírane xwiyíá sírímíñí éwapínígíápi —Apí, ayí re rínarígíápiríní, “Apí mepaní. Apí mínípaní.” rínarígíápiríní. Apí oyaneyíní rí nixídíranéná gwíníñí neayáragí enagí nání gwí omíñíníñí yagwáríní. ⁴ Nene e yagwá aiwí Goríxo “Ína imóníwínígíní.” yaiwíaríñíyí imónáná xegí xewaxomí xwíá tíyo nání uowárenapíñínígíní. Omí apíxí wí uxírírí ñwí ikaxí eáníñípímí nixídírane gwí yárínagwáyí imóníñwá womí uxírírí enoríní. ⁵ Goríxo piaxí níneamerí xíoyá niaíwenéníñí imónaní nání ñwí ikaxí nixídíríñípímí dání gwíníñí yárínagwaéne nearoayírówínígínírí uowárenapíñínígíní. ⁶ Agwí “Goríxoyá niaíweneríani?” oyaiwínípoyínírí xegí xewaxoyá kwíyípi —Apímí dání Goríxomí nuríríná “Ápoxíní. Ápoxíní.” uraríñwápiríní. Apí ríxa síxí seamímoníñíríní. ⁷ Ayínání ñwí ikaxí apí apí xídípírí nání síní gwí omíñí yarígíáyínéníñí mimóníñoi. Ríxa xíoyá niaíwíyíné imóníñoi. Xíoyá niaíwíyíné enagí nání xí seaiñípímí dání xegí dínípi meapíríáyíné imóníñoi.

“Seyíné yarígíápi nání aga ayá síwíñíroaríní.”

ur-inj nán-ini.

8 Xámi Gorixo nání s-ini majtá nimón-ini nání m-xíd-pa ner-íná njwá segí d-inj t-ini im-xig-ápí —Apí nepa njwá imón-inj-p-maní. Apí omenjweaney-ini nání gw-n-inj seayár-in-inj-íné nimón-iro yag-ár-ini. ⁹ E nero aiwí sey-íné rixa xíomí n-xíd-iro ámá xíoyá imón-inj-ag-ía nání —Apí r-paxí aí ámá xíoyá oimón-poy-in-ini xewan-inj seaim-x-inj en-agí nání e n-r-íná “Ayí x-xeni r-m-íní.” nimónar-ini. Rixa xíoyá oimón-poy-in-ini seaim-x-inj en-agí nání sey-íné d-inj ar-ige n-imoro ax-m-ini n-ik-in-món-iro ámi Juday-íyá xw-y-ía s-r-m-inj éwap-n-ig-ápí —Apí pí-rán-inj seaim-x-paxí wí mimón-inj-p-r-ini. Apími ar-ige n-yai-wiro ámi ox-daney-in-ini yar-injoi? Ámi Judayí iwam-ó érowiáp-n-ig-ápí n-x-d-r-inj-pími dání gw-n-inj oyár-naney-in-iro r-yar-injoi? ¹⁰ Sey-íné Judayí s-ía ayimí “E epax-r-ini.” rar-ig-ápí x-íd-iro emá s-inj nání s-ía ayimí “E epaxí imón-ini.” rar-ig-ápí x-íd-iro Gorixo nání d-inj mop-r-ini nání s-ía ayí ayí imón-áná “Aiwá nim-x-iro e é-r-x-ini.” rar-ig-ápí x-íd-iro xwiogwí s-inj imón-áná “E epax-r-ini.” rar-ig-ápí x-íd-iro yar-inj-ag-ía nání searar-in-ini. ¹¹ Sey-íné e yar-ig-ápí nání aga ayá s-íwí n-roar-ini. Nioní sey-íné t-ini n-injwear-íná an-inj miní n-searéwap-yirí aí “S-íwíá searéwap-yin-ár-faní?” nimónar-inj-agí nání ayá s-íwí n-roar-ini.

¹² Gí n-r-x-í-meáy-íné, wauní r-pí o-sear-m-ini, “Njwí ikaxí r-n-inj-pími dání gw-n-inj y-í-rón-inj-áoní imón-inj-ápa sey-íné ení ax-pí imón-poyí.” o-sear-m-ini. Nioní ení sey-íné imón-ig-ápa sa ámá

woní imóniḡagi nání searariḡini. Nioni seyíné seaímeáána seyíné sipí wí mīnikárigfawixini. ¹³ Seyíné niḡfáriní. Iwamfó íná dání xwiyfá yayf neainariḡipi wáf niseariríná rīramiḡí nimóniri nání seariḡanigiḡini. ¹⁴ Nioni rīramiḡí imóniḡapi seyíné xwirfá seainimiriḡi eḡí aiwi seyíné wí peayf niniwianiro rfwf mīnimó Gorixoyá aḡfnajf womiraní, Kiraiso xewanḡomiraní, nimimiriḡiniḡí nimimiriḡifawixini. ¹⁵ Nioni wáf searána seyíné “Xwiyfá yayf neainipaxípi arfá wianfwaéne, nene mimóniḡwf reḡwini?” niyaiwiniro yayf seainiḡipi ḡimi nimoro yariḡoi? Íná e epaxí nimóniri siḡwiriyf, niapaniro nání segf siḡwf aí yónipaxí imóniḡagfa siḡwf seanḡá eḡagi nání searariḡini. ¹⁶ Nioni nepaxiḡí imóniḡipi tñi xixeni neari searariḡagi nání seyíné “O símf tñi neaimfániḡi yariḡini.” riḡeaimónariḡini? ¹⁷ Ámá ḡwf ikaxí riniḡipi tñi ḡwíniḡí seayáraniro yariḡífáyf mepí niseatiniro aiwi naḡí seaíwapiyaniro nání mepí seatinariḡífamani. Poroni rfwf niniḡómáná noneyá sírogwf oimónipoyiniḡi seayinwíroaniro yariḡoi. ¹⁸ Naḡí seaíwapiyipiri nání mepí nitiniḡóná ayf ananiriḡini. Nioni seyíné tñi ḡweaḡánáni marfái, nioni miḡweaḡagi aiwi naḡí seaíwapiyipiri nání mepí nitiniḡóná ayf ananiriḡini. ¹⁹ Ḡí niaíwíniḡí imóniḡífáyíné, ríniḡí apixíwa niaíwí xiraniro íná winariḡípa nioni ení seyíné xeḡwfmi waríḡápi pñi niwiáriro Kiraiso imóniḡípa imónipíre nání ámi axípi e niniḡa warini. ²⁰ E niseariḡi aí miḡíni mīsearf nīpenf xwiyfáni searimi nání seyíné tñi

onweám+n+r+i nán+i ík+n+i+ñ+i s+i+p+i niar+i+n+i. Sey+ñé
xeñw+m+i war+ig+á+p+i nán+i udud+í ninar+i+ñ+ag+i nán+i
searar+i+ñ+i+n+i.

*Xegaí t+ñ+i Seraí t+ñ+i nán+i n+r+i+r+ñá eway+í xw+y+á
b+i ur+i+ñ+i nán+i+r+i+n+i.*

²¹ Nw+í ikax+í r+i+n+i+ñ+i+p+i+m+i x+ídar+i+ñ+wáp+i+m+i
dán+i Gor+xoyá s+i+ñw+í+yo dán+i wé rón+i+ñ+waéne
oimónaney+i+n+r+i yar+ig+á+y+ñé, yar+i+ñ+i b+i r+i+p+i
oseaim+i+n+i, “Nw+í ikax+í eán+i+ñ+i+p+i+m+i dán+i r+i+n+i+ñ+i+p+i
nán+i nepa d+i+ñ+i m+i+moar+ig+á+y+ñéran+i?” ²² B+ikw+í+yo
dán+i xw+y+á b+i r+i+p+i nán+i n+r+i+n+r+i eán+i+ñ+ag+i
nán+i osear+i+m+i+n+i. Eb+r+í+amo niaíw+í waú
emeaag+r+i+n+i. W+í+o x+i+ná+i+n+i+ñ+i nimón+r+i om+i+ñ+i
wiilar+i+ñ+i x+i+r+i+ñ+or+i+n+i. W+í+o xeg+í xiep+í —Í x+i+ná+i+n+i+ñ+i
nimón+r+i om+i+ñ+i m+i+wiipa yar+i+ñ+i+r+i+n+i. Í x+i+r+i+ñ+or+i+n+i.
²³ X+i+ná+i+n+i+ñ+i nimón+r+i om+i+ñ+i wiilar+i+ñ+i x+i+r+i+ñ+o
sa ap+i+xí+wa ox+í t+ñ+i nemero niaíw+í x+i+rar+ig+á+pa
x+i+r+i+ñ+or+i+n+i. Xiep+í, x+i+ná+i+n+i+ñ+i nimón+r+i om+i+ñ+i
m+i+wiipa yar+i+ñ+i x+i+r+i+ñ+o Gor+xo Eb+r+í+amom+i
s+í+m+i+mañ+i+yo dán+i “E n+í+siim+í+r+i+n+i.” ur+i+ñ+i+p+i+m+i
dán+i x+i+r+i+ñ+or+i+n+i. B+ikw+í+yo ap+i nán+i n+r+i+n+r+i
eán+i+ñ+i+p+i nán+i osear+i+m+i+n+i. ²⁴ Xw+y+á í+paú nán+i
r+i+n+i+ñ+i+p+i agw+i r+íná imónar+i+ñ+i b+i t+ñ+i r+í+ram+i+ñ+i+y+í
n+i+n+i r+i+pax+r+i+n+i. Í+paú xw+y+á Gor+xo rár+i+ñ+i
biaú nán+i+r+i+n+i. Xw+y+á b+i —Ap+i ñw+í ikax+í
r+i+n+i+ñ+i+p+i+r+i+n+i. Ap+i d+í+w+í Sainai+y+i r+i+n+i+ñ+i+p+i t+ñ+i
e dán+i rár+i+ñ+i+p+i, ay+í Xegaí nán+i+r+i+n+i. Niaíw+í í
x+i+r+i+ñ+i+y+í x+i+ná+i+wán+i+ñ+i nimón+ro om+i+ñ+i wiip+r+í+á
nán+i imón+i+ñ+i+y+r+i+n+i. ²⁵ D+í+w+í Sainai+y+i r+i+n+i+ñ+i+p+i
Arebia imón+i+n+i. Ap+i Jerusarem+i agw+i r+íná
imón+i+ñ+i+p+i t+ñ+i r+í+ram+i+ñ+i+y+í n+i+n+i imón+i+ñ+i+p+i+r+i+n+i.

Ámá anj́ apimí ηweáyť xínáiwáninj́ nimóniro ominj́ wiiarigťáyťnininj́ imóninjagťa nánj́ rarinj́ni.

26 Ámá anj́ apimí ηweáyť xínáiwáninj́ nimóniro ominj́ wiiarigťáyť imóninjagťa aí ámá Jerusaremj́ anj́namj́ imóninj́pimí ηweáyť rixa gwťnininj́ yírónigťáyťrinj́. Anj́ apj́ Kiraisomj́ dñj́ wkwťronηwaéne negť nókíninj́ imóninj́přrinj́.

27 Bkwťyo dánj́ anj́ apixť ípaú tñnj́ rřraminj́yi apiaú nánj́ xwťyťá rřpj́ nřřinřřj́ eáninjagj́ nánj́ seararinj́ni, “Apixť niaíwť mřxřřj́ oxť roñixť yayť éřřixťni. Jřxť apixť niaíwť nřxřřřřná řřnj́ winarinj́přj́ sñnj́ mřsinřpa yarňj́xť manj́ nexoarj́ meanj́ řřřřixťni. Niaíwť apixť meawárj́ siňj́yá obaxť nimóga nuro píráninj́ meáninj́yá niaíwťyo múropřřá eňagj́ nánj́ meanj́ řřřřixťni.” nřřinřřj́ eáninjagj́ nánj́ seararinj́ni.

28 Gť nřřixťmeáyťné, Ebřřřamomj́ sřmřmanj́yo dánj́ Gorřxo “E nřsiimřárj́ni.” urárinj́pimí dánj́ Aisako xřřinj́pa axťpj́ e imónigťáyťnéřnj́.

29 Íná niaíwť apixť oxť tñnj́ nemero xřřarigťápa xřřj́o, o niaíwť Gorřxoyá kwťyťpimí dánj́ xřřj́omj́ xeaninj́ wikáragťřnj́. Agwť enj́ axťpj́ e xeaninj́ seaikáraniro yarňj́o. 30 E seaikáraniro yarňj́agťa aiwť Bkwťyo dánj́ píoť řřnj́ni?

Ayť re nřřinřřj́ eánj́ni, “Xínáininj́ nimónřřj́ ominj́ wiiarinj́mi tñnj́ xegť niaíwomj́ tñnj́ mřxť xřřdowárei. Xínáininj́ nimónřřj́ ominj́ wiiarinj́yá xewaxo tñnj́ dřxť apřřj́, řřnáininj́ nimónřřj́ ominj́ mřsiřpa yarňj́yá xewaxo tñnj́ awaú nřwaúnj́ dřxť dñj́přj́ tğťíwaú nimónřřj́ amřpj́ xanoxřyá mřmeapa éřřisixřinřřj́ rřřarinj́ni.” nřřinřřj́ eánj́ni.

31 Ayřnánj́ gť nřřixťmeáyťné, Kiraisomj́ dñj́

wikwíroaríηwaéne xínáíníηí nimónírí omíηí wiiaríηíyá niaíwenéníηí mimóníηwíni. Xínáíníηí nimónírí omíηí mīwīpa yaríηíyá niaíwenéníηí imóníηwíni.

5

“Gwíníηí yíróníηwaéne ámi gwí yárínípaξ mimónípa éwanígíni.” uríηí náníríni.

¹ Pípi oimónípoynírí maráái, gwí yíróníηwaénéníηí oimónípoynírí Kiraiso gwíníηí nealkweawáríηíríni. Ayínáni seyíne ení neáníro ηweáíríxíni. Ámi ηwí ikaxípi níxídirane gwí omíηí yaníwá nání odípi sámí xe oneayípoynírí síηwí mīwínípa éíríxíni.

² Nioní Poroní searímípi aría ókiarí nímónípoyi. Nwí ikaxí ríníηípi níxídiríηípimí dání wé róníηí imónípirí xe iyí símí síó oneawákwípoynírí síηwí níwíníronáyí, Kiraiso níperíná áamá níyoní nání enípi naní wí seaimíxípaξ meníni.

³ Áamá xe iyí símí síó oneawákwípoynírí síηwí wínarígíá wíyí wiyíne ámi dirírí bí oseaimíni. Apí e nerónáyí, ηwí ikaxí ríníηíyí bíni xídípaξmaní. Nípiní xídííríxíni.

⁴ Segí ηwí ikaxí ríníηípi xídarígíápimí dání Goríxo “Wé rónígíáyíneríni.” nearíwínígíni ríxa Kiraiso tñí gwíníηí íkwamíxínígíáríni. Goríxo wá níseawianírí seaiíηípi ríxa ríwímíni nímamoro yaríηoi.

⁵ Wiyíne e yaríηagíá aí nene Kiraisomí dñí níwikwíroríηípimí dání dñí re ikwímoníwíni, “Nwí ikaxí xídaríηwápimí dání maráái, Goríxo xewaníηo neríηípimí dání ‘Wé

rónigfáyfnérini.’ nearárinfáriní.” niyaiwirane oyá kwíyípi enj sɪxɪ neáimixfípimi dáni dɪnj e ikwɪmonwini. ⁶ Ayí rɪpɪ seararɪnjini. Ámá Kiraisi Jisaso tɪni nikáriniríná rɪxa iyí sɪmɪ sɪó wákwinɪjáná nikárinirínáranɪ, miwákwinɪjáná nikárinirínáranɪ, ayí ananirini. E nerɪ aɪ Gorixo wimónarɪnjɪpi oyaneyiniríná epírɪpi, ayí rɪpirini. Kiraisomi dɪnj niwɪkwírorɪnjɪpimi dáni ámáyo dɪnj sɪpɪ niwiro arɪrá wiarɪgɪfápirini.

⁷ Seyíné iwamfó Kiraisomi nuxɪdiróná ámá yamɪyamúrónigɪ niniróná aɪɪni wiárɪ múroarɪgɪfáyɪ yapɪ nimónro yagɪfárinɪ. E nero aɪ go seapɪronagɪ xwɪyɪfá nepaxɪnjɪ imónɪnjɪpi sɪni xɪxenɪ miɪɪdarɪnoɪ? ⁸ Dɪnjɪ seyíné agwɪ íá xɪrɪgɪfápi Gorixonɪyá oimónɪpoyinirɪ wéyo íá seaumɪrɪnomɪ dánɪ arɪfá wigɪfápmánɪ. ⁹ Ewayɪ xwɪyɪfá ámaéne rarɪɪwá rɪpɪ nánɪ dɪnjɪ mópoyɪ. Bisɪkerfá sɪnjɪpimi yisɪ bɪ onɪmiápi táná niɪmɪni íkwianwɪ eapɪnárarɪnjɪrinɪ. Seyíné yarɪgɪfápi apɪnɪnjɪ mimónɪpa renɪ? ¹⁰ E ni-searɪri aɪ “Seyíné nanɪ xɪxenɪ imónɪnjɪpi nepírɪfárinɪ.” ni-seaiawirɪ nánɪ dɪnjɪ sɪɪjá neánarini. Seyíné Ámináo tɪni ikárinɪgɪfá enagɪ nánɪ “Dɪnjɪ xegɪ bɪ miɪxɪrɪ nionɪ xɪrɪɪjá axɪpɪ niɪxɪrɪpɪráoi.” ni-seaiawirɪ nánɪ dɪnjɪ sɪɪjá neánarini. Ayá searemoarɪno go go enagɪ aiwɪ “Gorixo ananɪ pɪrɪ umamonfárinɪ.” nimónarini. ¹¹ Gɪ nɪrɪxɪmeáyíné, nionɪ yarɪɪjápɪ nánɪ píranɪnjɪ dɪnjɪ mópoyɪ. Nionɪ ámá wɪ rarɪgɪfápa xwɪyɪfá yayɪ neainarɪnjɪpi wáɪ nɪrɪmeríná nepa rɪpɪ nɪrɪrɪnáyɪ, “Jisasomi dɪnjɪ niwɪkwírorɪ aiwɪ iyɪ sɪmɪ enɪ sɪó wákwinɪpoyɪ.” nɪrɪrɪnáyɪ,

pí nání gí Judayí sını xeanıñí nikárarıñoı? Nionı nepa e nırırı sıñwirıyí, Judayí “Kiraiso nene nánı yoxáıpámı neapeıñırını.” urarıñápi arfá nınıróná apımı dánı sımırırí nınıro óreámıoapaxımanı. ¹² “Ámá ayá searemoarıgıfáyı wıgı iyı sımı sfo nıwákwınıro pını wıarıgıápı sfo wıwákwımı inayırıxını.” nımónarını.

¹³ Gı nırıxımeáyıné, Gorıxo gwı mıyınıgıfáyıné oımónıpoyınırı wéyo fá seaumırıñıyıné imónıñagfá aiwı “Pı pí nánı feapá neainarıñıpı yanıwá nánı ñwı ikaxı rınıñıpımı dánı gwınıñı neaıkweawırınıñenerfani?” nıyaiwıro apı mepa éırıxını. E mepa neróná dıñı sıpı inarıgıfapımı dánı xıxe arırá nıga úırıxını. ¹⁴ Nwı ikaxı nıpını, ayı xwıyıfá ná bını rıpımı ikwıkwırı inını, “Jıwanıñoxı dıñı sıpı inarıñıpa ámá wıyo enı axıpı wirfını.” rınıñı apımı ikwıkwırı inını. ¹⁵ E nerı aí seyıné apı mıñı sfwı xıxe sfwı nıróga wıápınımeaarıñıpánıñı nımónıro xıxe rırómı inıpırıxınırı nánı ikwairırı seaiarıñını.

feapá wınarıñıpımı dánı epaxıpı tını kwıyıpı nıpemeámı warıñıpımı dánı epaxıpı tını nánırını.

¹⁶ Nionı searıñápi, ayı rıpırını. Gorıxoyá kwıyıpı xe nıneapemeámı ounırı sıñwı nıwınırónáyı, pí pí mıñı seainarıñıpı xe oneainınırı epırıfamanı. ¹⁷ Ayı rıpı nánırını. Mıñı seainarıñıpı, ayı kwıyıpımı xwámámı wımınırı yarıñırını. Kwıyıpı enı mıñı seainarıñıpımı xwámámı wımınırı yarıñırını. Mıñı seainarıñıpı tını kwıyıpı tını ámá mıdımıdánı nımearırı mıxı inarıgıfapınıñı imónıñagfı nánı rarıñını. Ayınánı kwıyıpı xe

nineaipemeámi ouniri sijnwí niwinirónáyí, amipí mihí seainariniþimi dání oyaneyiniri seaimónariniþi anani epaxí mimónini.

¹⁸ Kwíyipi xe nineaipemeámi ouniri sijnwí niwinirónáyí, njwí ikaxí eániniþi xfdipiri nání gwíniþi miþeayarinini. ¹⁹ Mihí inarigíþi nání áma niyíneni sijnáni seaimónini. Mihí niniróná rþi yarigíþini. fwí iniro piaxí weániþaxipi ero ríþeánaniro nání yarigíþi ero ²⁰ njwíþimi mewero ayá ero sími tni iniro mixni rniro sipi diþi yaiwiniro mixí kniro xixewiamí rniro ewáramóniro xepixepá róniro ²¹ sijnwí fwí winiro iniþi xwapí ninimána papiki ero papiki neróna uyini ero xixegini api api imóniniþi eni ero yarigíþini. Enina ikwairiri seainapa ami axipi ikwairiri oseaimini. Áma api api yarigíþirani, apiniþi imóniniþi eni yarigíþirani, ayí Gorixoyá xwioxíyo wí páwipiriþamani. ²² E neri aí áma kwíyí Gorixoyápi xe nineaipemeámi ouniri yarigíþy rþi yarigíþini. Ámayo diþi sipi wirowi diþi nífa winiri niwayiróniro njwearo ayini xe óf oneaimópoyiniri sijnwí winiro ayá urimixiro píraniniþi wirowi áma diþi unjwirariþaxipini ero ²³ ayá ririmixí wipaxí imóniro niþreániro yarigíþini. Njwí ikaxí bimi dání api niþini riniþiþi bi “Mepani.” mirinini. ²⁴ Áma Kiraisi Jisasoyá imónigíþy wigí xami niþikwini mimónigíþi —Api sipi nání mihí winiro þeapá winiri yarigíþirini. Api ríwí nimorína rixa yoxáþaminiþi niyekwiroáriro þikiarigíawixini. ²⁵ Kwíyipi diþi niyiminiþi rixa sixí neamimóniþi

enagí nání api nineaipemeámi oumínirí yarínípa oxídaneyí. ²⁶ Negí wíyí wiyíné mǐxí mǐmeakíninípa oyaneyí. Símisí mainenípa erane sípí díní mǐyaiwinípa erane oyaneyí.

6

“Xixegíní bǐ bǐ arírǎ iníírǐxíní.” uríní nániríní.

¹ Gí nǐrǐxímeáyíné, segíyí wo uyíní éagi nǐwínímearínáyí, kwíyípi nípemeámi seawaríníyíné sípí éomi awayíní sanjonwǐrǐrǐxíní. E neróná seáyí e nimóníro “Sípí xíó éípa nene wí epaxenemani.” mǐyaiwipa éírǐxíní. Seyíné ení íwí axípi epírǐxínirí seararíní. ² Segí wíníyí díní ududí winaríní imónínípi wí wímeáagi nǐwínírínáyí, arírǎ wírǐxíní. Xixe e iníírǐxíní. Seyíné e nerónáyí, ñwí ikaxí Kiraiso rínípi xixeni tǐnǐ yaríní. ³ Ámá wo “Nioní seáyí e imónínáoniríní.” nǐyaiwinarínagi aí o nepa seáyí e mimónínánáyí, ayí xewaníño yapí éwapínaríní. ⁴ Woxíní woxíní dǐxí yarínípi píráníní síñwí anaxídínei. E neríná xewanínoxí “Apání yaríní.” nǐsimóníríná ayí mǐxí meakíninípaxíríní. E nerí aí ámá wí tǐnǐ rǐramíníyí ninirí “Nioní yarínápi wí yarígápi tǐnǐ xixeni mimóníní.” nǐyaiwinirí mǐxí mǐmeakíninípaní. ⁵ Níyínéní xixegíní segí yarígápimi dání seaímeaníá enagi nání raríní.

⁶ Ámá xwíyíá Goríxoyápi uréwapíyaríníyí wígí amípi naní imóníníyí bǐ nímearo wígí uréwapíyaríníomi bǐ mǐnǐ wírǐxíní. ⁷ Yapí re méwapínípa éírǐxíní. Ámá wí Goríxomi

majimajíá nīwikárimáná rīperírī umepaxírīnī. Ámá pí pí aiwá iwíá nura núfasáná xixenī apī miarīgíá enqagī nánī rarīñīnī. ⁸ Ámá íeapá winarīñīpīnī yarīgíáyí, ayí ámá omīñīyo aiwá iwíá urarīgíáyí yapī imónīñoī. Aiwá yóí éfpī miarīgíápa wigí egíápimī dání nīmirīñīñī neríná nanīñīpírírārīnī. E epíríá aī ámá kwíyīpī nīpemeámi warīñīpimī xídarīgíáyí wigí egíápimī dání nīmirīñīñī neríná dīñī nīyīmīñī tígíáyí imónīpírírārīnī. ⁹ Ámáyo nanī nīwiia nuranénáyí, anīñī neainíagi aī nanī wīiarīñwápi pīnī mīwiárīpa éwanīgīnī. Enī samīñī mīneawepa nerī pīnī mīwiárīpa nerínáyí, aiwá mīwáíná nanīñī mianíwá enqagī nánī seararīñīnī. ¹⁰ Ayīnánī sīnī epaxí nīmónīríná ámá nīyonī nanīñī wīiwanīgīnī. Negí Ámínáomī dīñī wīkwírogíá nawínī imónīgíáyo ayí anīpaxí wīianíwáyírīnī.

“Kiraiso yoxáípámī dání neaiñīpī nánīnī mīxí meakīñīpaxírīnī.” urīñī nánīrīnī.

¹¹ Rífwamīñī nionī gí wé tīnī nearíná xwénī xwénī neáa warīñá rīpī seyíné mī ómīxípoyī. ¹² Ámá iyí sīmī sío owákwínīpoyīnīrī xīxoyípií seamearīgíáyí, ayí wigí wínīyí “Apánī e imónīgíáyí ríá yarīñoī?” oneaiiawípoyīnīrī sío seawákwianīro yarīgíáyírīnī. Ayí Judayí nene Jisaso yoxáípámī neaiñīpīmīnī dīñī wīkwíroarīñagwī nīneanīróná xeanīñī neaikáripírīxīnīrī e yarīgíáyírīnī. ¹³ Ayí wí ñwí ikaxí rīñīñī nīpīnī xixenī yarīgíáyí mīmónīñagáa aiwī seyíné sío seawákwííapi

nánì wárixá imónanìro nánì seyíné iyí símí s'ó owákwianeyinìro wimónariṅṅirini. ¹⁴ Ayí e yariṅag'á aí nionì pípi nánì seáyì e nimerì rìmiméini. Áminá Jisasi Kiraiso yoxáfpámì nìperíná neaiiṅṅipi nánini nìriri yayí emíini. Ayí rìpi nánirini. Kiraiso yoxáfpámì neapeiṅṅipimì dání áamá Gorixomì mìxídarig'áyí yariṅg'ápi s'ini em'á nánì piy'iniṅṅí imóniri g'í siṅw' winiṅaé dání “Wigí yariṅg'ápi enì piy'iniṅṅí r'á imónini?” yaiwiri enini. ¹⁵ S'ó nìwákwíniríná ayí ananirini. Mìwákwínipa neríná ayí enì ananirini. Gorixo ámì xegí kwíy'ipimì dání siṅṅí wí oimónípoiṅṅiri neaim'x'ípi, ayí anipaxí imóniṅṅí enagi nánì searariṅṅini. ¹⁶ Áamá nionì searariṅṅá api íá nìxiriìro x'ídarig'áyo Gorixo wá wianiri nìwayirónìro ṅweap'iri nánì wiiri éwiniṅṅini. Isireri x'íoyá imónig'áyo enì e éwiniṅṅini.

¹⁷ Nionì Jisasomì x'ídarìṅagi nánì iwanṅí nìmépeayig'ápi igí r'ixa nìwenagi nánì wiy'iné nionì diṅṅí r'á nìxepaxí ámì bi mepa éríxini.

¹⁸ G'í nìrìx'imeáy'éné, Áminá Jisasi Kiraiso wá seawianariṅṅipimì dání diṅṅí s'ixí oseamímonì. “E oeni.” nimónarini.

Xwiyáá Gorixoyá Sinípírini
The New Testament in the Ankave language of Papua
New Guinea
Nupela Testamen long tokples Angave long Niugini

copyright © 1990 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Angave (Ankave)

Translation by: Wycliffe Bible Translators

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

2012-10-03

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source files dated 31 Aug 2023

7a156761-2cde-5bbc-8428-650a73434051